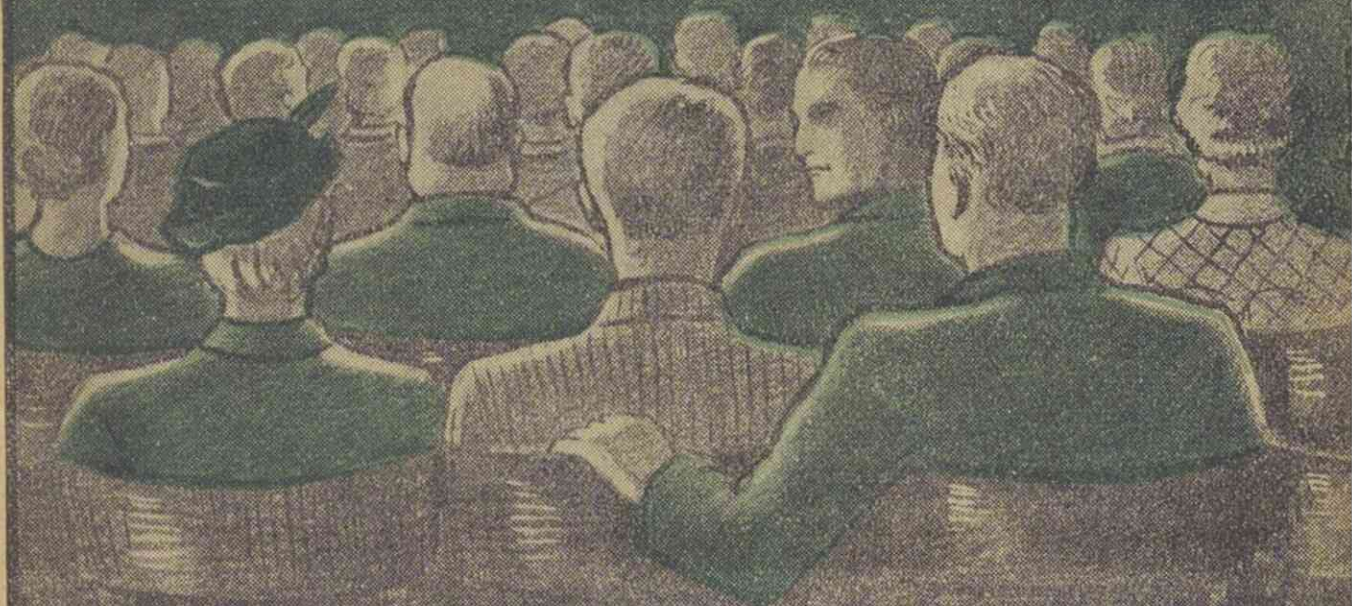
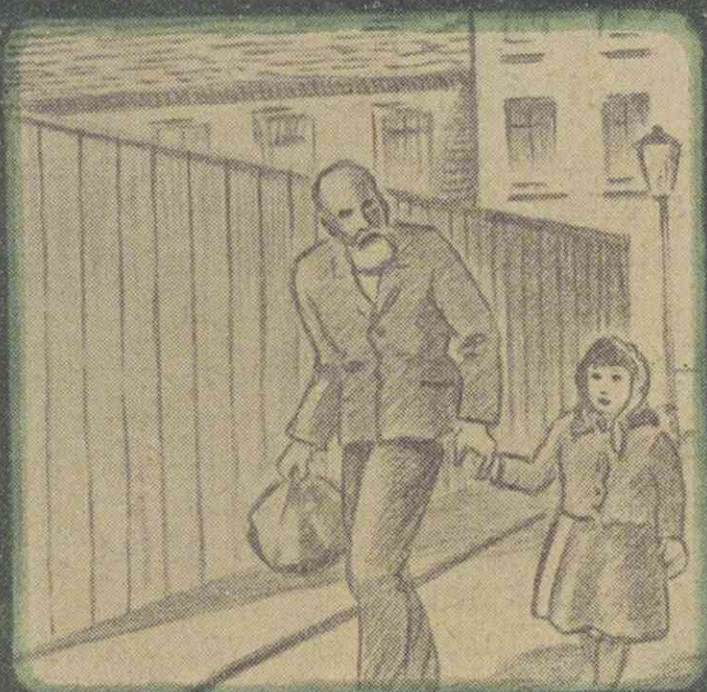

Kino a film

ŽIVOTOM č. 28

CENA 50 hal

Ú v o d.

Milý čítateľu!

Dobre vieš, že nás naša doba postavila pred mnohé a ťažké úlohy.

O kat. tlači, jej potrebe a význame si už mnoho a mnoho čítal. Videl si už o tom rôzne štatistiky, úvahy a pojednania. Tlač je dôležitá a veľavýznamná v dnešnej dobe, kedy nečítajú len páni, ale aj robotníci, idúci do práce a z práce. Čo sa kat. tlače týka, sme si už uvedomili, že ju treba podporovať všetkými možnými prostriedkami.

Máme však ešte aj inú vec, ktorá si zasluhuje práve takej vážnosti ako aj tlač. A to je film, kino. O tomto si len málo čo čítal, bárs film, stojac v službe nevery a nemravnosti pôsobí viac zla ako knihy, časopisy a noviny. Tu v tejto chatrnej brošúrke uvidíš v krátkosti, čo znamená film na poli kultúrnom. Uvidíš jeho katastrofálne následky, ktoré má, keď je v rukách necharakterných kapitalistov. V krátkosti je tu tiež poukázané na započatú prácu katolíkov rôznych štátov za dobrý a cenný film. Konečne je poukázané, akí slabí sme ešte my v našom štáte v našej katolíckej práci za dobrý film.

Brošúrka je zostavená dľa nových dát a štatistík, ktoré mi boly po ruke. Je ona len informačná, ale chcela by súčasne, aby sme nezahálali v tomto odbore, ale aby sme už raz aj my priložili ruky k dielu.

Sv. Písmo hovorí: „Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laborant, qui aedificant eam! — Keď Boh nestavia dom, márne pracujú robotníci na jeho stavbe!“ Áno! Ak Boh svojho požehnania nedá, márna by bola naša kat. práca za dobrý film. Modlime sa a pracujme, aby Boh žehnal tomuto nášmu novému kat. dielu!

Tvoj verný brat v Kristu
pôvodca.

Svetová rozloha kina.

Neni divu, že sa táto technická vymoženosť novej doby tak chytrou rozšírila po celom svete. Dnes si už nevieme predstaviť štát, ktorý by nemal kina a ktorý by nepracoval intenzívne za rozšírenie tohoto kultúrneho prostriedku.

Štatistické údaje z posledných rokov (1934) ukazujú tento obraz:

Evropa má	34.536 kín s	14,999.471 sedadlami,
Amerika má	23.788 kín s	13,028.193 sedadlami,
Azia má	3.100 kín s	600.000 sedadlami,
Austrália a oceánia má	1.910 kín s	950.000 sedadlami,
Afrika má	900 kín s	200.000 sedadlami,
spolu:	64.234 kín so	29,777.664 sedadlami.

Keď si predstavíme, že je na svete okolo 2 miliardy ľudí, tak vysvitá, že na 1.000 ľudí pripadá 14.7 miest v kinových lokáloch.

Keď skúmame, v ktorom diely sveta je pomerne najviac sedadiel, konštatujeme tieto fakty:

1. Austrália má na 1.000 obyvateľov 95 sedadiel,
2. Amerika má na 1.000 obyvateľov 52 sedadiel,
3. Evropa má na 1.000 obyvateľov 32 sedadiel.

P o z n á m k a: Čomu nás učia tieto posledná čísla? Mnohému! Honosíme sa my Evropania a Američania, sme pyšní a namýšľame si, že stojíme na najvyššom stupni kultúry. Sme hrdí na svoje stroje a motory a predsa vidíme, že nás iné diely sveta doháňajú. Kto vie, či nás nepredbehnú. Kto vie, či na troskách terajšej evropskej alebo americkej kultúry nebudú stáť po čase vyššie kultúry ako je naša. Možno, že po niekoľkých tisícich rokoch budú po Evrope a Amerike stáť pomníky s nápismi: „Tu ruína, tu trosky, evropskej, americkej kultúry!“

*

V posledných rokoch rastie počet kín rapidným tempom. Niekoľko číslíc:

R. 1926	bolo na svete	52.000	kín so	21,150.000	miestami
” 1930	” ”	64.550	” ”	28,011.000	”
” 1933	” ”	64.234	” ”	29,777.664	”

Počet kín v poslednom trojročí pravda ubudol, ale zato vzrástol počet sedadiel.

Štatistika kina z r. 1933 v Evrope ukazuje tento obraz:

Rusko má 5.200 kín so 2.200.000 sedadlami;
na 1.000 obyvateľov pripadá 27 miest;

Nemecko má 5.071 kín s 1,898.979 sedadla-
mi; na 1.000 obyvateľov pripadá 30 miest;

Veľká Británia a Irsko majú viac než 5.058
kín,

Itália viac než 3.900 kín,

Francia viac než 3.058 kín,

Španielsko viac než 2.500 kín,

**Československo má 2.024 kín s 613.470 se-
dadlami,**

Švédsko má viac než 1.182 kín,

Belgia má viac než 1.087 kín,

Rakúsko má viac než 908 kín,

Polsko má viac než 759 kín,

Maďarsko má viac než 524 kín,

atď.

V Amerike stoja prirodzene Spojené Štáty
na prvom mieste. Majú dokonca 19.311 kín s
11,161.193 sedadlami. Na 1.000 obyvateľov tu
pripadá až 90 sedadiel. Týmto získali Spojené
Štáty severoamerické svetový rekord, lebo nikde
nenajdeme takú hustotu ako tu.

To by bol obraz svetovej rozlohy kina.
Ak sme si dobre všimli tieto ohromné čísllice,
nemožeme už pochybovať, že kino vzrástlo na
svetovú veľmoc. Preto ani my katolíci nemô-
žeme nečinne hľadať nato vzmáhajúce sa dielo,

ale musíme dľa svojich síl pracovať na tom, aby táto veľmoc neobrátila svoje zbrane proti nám.

* Kino v našom štáte.

Podľa predchádzajúcich číslíc vidieť, že náš štát zastáva v tomto ohľade čestné mieste. Že sa u nás kino tak chytró rozšírilo, je iste zásluha našich odborníkov, ktorí sa všemožne usilujú na tomto poli napredovať a tento kultúrny prostriedok spopularizovať.

Roku 1928 mali sme u nás 1376 kín. Z tých pripadlo na

Čechy	814 kín,
Moravu	346 kín,
Slovensko	140 kín,
Sliezske	67 kín,
Podkarpatskú Rus	9 kín,
R. 1928 bolo tedy u nás	1376 kín.

Podľa štatistiky z r. 1933 mali sme už 2.024 kín so 613.470 sedadlami.

Dľa výšuvodenej štatistiky bol náš štát v tomto ohľade v Evrope na 6. mieste a vo sve-te na 9. mieste. Stáli sme hned za najväčšími evropskými štátmi. Na prvom mieste je Nemec-ko, ktoré má 4.293 biografov, Anglia má 3.760, Francie 3.354, Itálie 2.000, Španielsko 1.500 a my 1.376.

Náš štatistický úrad v Prahe udával túto bilanciu:

Roku 1931 bolo v našom štáte odohrané 162.000 metrov filmov tuzemskej výroby (t. j. 10.7 % všetkých u nás hraných filmov) a 1,355.000 metrov filmu zahraničného pôvodu (t. j. 89.3 %).

Rok 1932 ukázal už istý pokrok našej výroby. V tomto roku bolo odohrané: 137.000 metrov (16.6 %) tuzemských filmov a len 83.4 % filmov cudzozemskej výroby.

Roku 1931 bolo celkom (tuzemské a cudzozemské) prednesené u nás 1,517.000 metrov filmu a roku 1932 len 824.000 metrov. Celkový počet metráže síce klesol za tento rok o 693.000 metrov, ale v porovnaní s cudzozemskými výrobkami počet našich filmov predsa len vzrástol.

Prednosti kina.

Žiaden kultúrny činiteľ sa tak chytro nerozšíril a sa aj v dnešnej dobe tak nerozširuje, ako práve kino. Mimovoľne sa pýtame, kde sú príčiny toho, že každý štát a každý národ otvoril svoje dvere tomuto kultúrnemu činiteľovi dokorán?

Kino má svoje prednosti a tých predností je u kina viac ako pri iných ľudovýchovných podnikoch. A práve na základe týchto predností si kino tak chytro kľiesnilo cestu do všetkých štátov a štátočkov sveta. Jeho zakladateľ si sotva pomyslel, aké ovocie ponesie jeho dielo a keby ešte dnes žil, bola by jeho práca a

jeho vynálezy iste korunované Nobelovou cenou a inými odznakmi a medailami.

Prvú prednosť, ktorú kino má, je pohyb, život a tempo. Videl som pred dvoma rokmi v Bratislave film, znázorňujúci obraz dnešného v tempu žijúceho človeka. Istá moderná, lepšie povedané hypermoderná dáma mala muža, ktorý jej bol pri všetkom pripomalý. Pri všetkej jeho práci mu kričí a volá: „Tempo! tempo! tempo!“ A konečne najkrajší obraz toho filmu! Rychlík rachotí ohromným tempom a ona, stojac pri obluku, spieva, pri čom rachotenie a dupot lokomotívy dáva takt a ona na konci každej krátkej štrófy spieva do taktu lokomotívy: „Tempo! tempo! tempo!“

Toto je obraz dnešného života a dnešného človeka. Už nepoznáme skoro ten tichý a útulný, romantický rodinný krb. Rachotenie strojov a motorov, výsledok to dnešnej techniky, necháva ani nás a náš život plynúť v starom, tichom a pomalom tempe. Berie nás so sebou! Strhuje nás! A my, zabúdajúc na romantiku svojich mladých rokov doma v izbe za stolom alebo pri teplej peci, bežíme a ženieme sa tiež do predu.

Nikdy sme nepočuli tak často slová: „Život je shon!“ ako práve v dnešnej dobe. Prečo?

Prvá príčina toho boly stroje, zavádzané do všetkých možných odvetví priemyslu. Tieto stroje nás zbavily práce a tak aj každoden-

ného chleba. Personál továrni ubúdal, ľudstvo rástlo — a chcelo prirodzene aj jesť. Odkiaľ však chlieb? A tu naša krv začala rýchlejšie kolovať po našich tepnách; hnala nás, aby sme si iným spôsobom získali živobytie. A tu tisíce, státisíce začaly v potu tváre od častého rána do pozdneho večera pracovať, aby pre seba a svoju rodinu zarobily najaký ten groš. Tempo celého života už bolo väčšie. A keď nastaly tieto smutné časy, tieto suché roky, v ktorých žijeme, tu tempo denného života iba ešte viac vzrástlo.

Shon, ktorý nás každodenne sprevádza po našich cestách za chlebom, ten nás sprevádza aj v inom ohlade. Je to už návyk, nie kabát, ktorý možno bárs kedy shodiť. Túžime po svete, po skúsenostiach a vôbec po rozšírení nášho myšlienkového obzoru. Vedomosti zo školy nám nestačia, musíme sa vzdelávať ešte viac. A čo je najlepším vzdelávacím prostriedkom, ak nie kino? Román, alebo nejaký úsek z dejín, ktorý by sme museli čítať niekoľko dní, ten istý dej sa nám odohráva pred očami za 1—2 hodiny.

Ale nie len tí idú do kína, ktorí sa chcú vzdelávať. A kto sa nechce vzdelávať ďalej? — Nezneje to smiešne? Áno, sú aj takí, žiaľbohu, ktorí tvrdia, že sú dosť vzdelaní a že múdrejšími byť nechcú. Aj takí radi chodia do kína. Robia to zväčša pre zábavu. Kde majú stráviť večerné hodiny? V hostincoch? — Stojí

to mnoho peňazí. A tých je dnes málo! Po mestách, zvlášť po väčších, je na stá menších úradníkov, a iných zamestnancov, ktorí sa cítia inteligentmi, túžia po primeranej sebe zábave. Mesačná gáža 600—700 Kč sotva stačí na celý mesiac. Keď sú odkázaní na kupovanie všetkého, neostáva im, aby vyhľadávali veľkolepé zábavy. Ich jedinou zábavou a obveselením je kino, ktoré je pomerne zo všetkých zábav ešte najlacnejšie.

Mohli by sme snád namietaf: však nech sa strávia večerné hodiny doma v rodinnom krbe. Doma? Ach, tie domácnosti sú teraz chladné. Predovšetkým v mestách, niekde už aj na dedinách. Ubúda počet detí, ubúda aj radosť doma, ubúda aj rodinného tepla. Je to smutné, ale nechápali by sme terajšie pomery dobre, keby sme si toho nevšimli. Je to smutný fakt, ktorého osudnosť len naši potomkovia úplne pocítia. Není teda ani divu, že sa otec, matka doma cítia chladno, zle a že túžia von, po živote a zmene a — úprimne rečeno — po tempe dnešného života. Nakoľko nikde v našom prostredí nevidíme toľko zmien, ktoré by naše smädné duše uspokojily, je teda zase len kino, ktoré pôsobí pre našu chladnú, na radosti chudobnú dušu ako narkóza.

Ďalšími príčinami chytrého rozšírenia kína je práve tá okolnosť, že kino pôsobí na zrak, tedy na smysel, ktorým najviac vnímame a ktorého vnemy sú najtrvácnejšie. Aj na sluch

možno mocne pôsobiť. Sú rečníci, ktorý za chvíľku svojou obratnosťou rozplačú svoje obecnstvo. A predsa len, sotva odznela takáto dojímavá reč, ubúda intenzita týchto dojmov tak rapídne, že len málokto by po mesiaci po povedanej reči povedali, že bola strhujúca. Obrazy zase, ktoré sme pred rokmi videli, tanú nám ešte teraz na mysli, zvlášť obrazy obzvlášť krásne. A kino pracuje hlavne v tom smeru, aby tých krásnych utešených obrazov bolo čím viac. Pravdaže, niektoré filmy sú svojou povahou smutné ako na pr. filmy válečné, ale aj tie radi vidíme, lebo vieme, že nie sú nejakým futuristickým maliarom kreslené, ale že sú vzaté zo života skutočného.

Význam kina.

Hovoriť o kine a nezmieniť sa pri tom o jeho významu, by bolo vecou polovičatou. Význam kina je nesmierný, ak len nie vôbec nedohľadný.

Kino je veľmocou. To nikto popierať nemôže a ani nebude. Hovoríme o významu veľmoci Ameriky, Anglie atď. Ale všetky tie veľmoci nemajú takého významu ako samé kino. Je isté, že dôležité udalosti americké alebo anglického života štátného sú registrované vo všetkých svetových novinách. Píšu o tom mnoho a mnoho! Ale čo to všetko v porovnaní s kinom? Žiaden štát, žiadna veľmoc nemá na ľudstvo tak veľkého vlivu ako kino. Veľmoc

kina vplýva na obyvateľstvo všetkých štátov, všetkých národov a všetkých zemedielov. Amerika na príklad nemože vplývať priamo na vývoj nášho štátu a nášho spoločenského života. Film však, natáčaný v Hollywoode prechádza celým svetom a vlína na statisíce, ba milióny divákov. Základná idea sa vštepuje do mysli obecnstva a toto obecnstvo potom vnáša ovocie filmu — dobré či zlé — do každodenného života.

Práve z toho dôvodu, že tak ľahko a mocne pôsobí kino na človeka, je ono veľavýznamné. Robilo už ono mnoho dobrého, ale aj mnoho zlého. Záleží vždy na duchu, ktorým sa ten alebo onen film spracováva. Len príklad: Malo by sa spracovať téma: „Rodinné šťastie!“ Treba ukázať, kde a v čom toto šťastie pozostáva. Režisér katolíckeho svetonáhľadu by iste spracoval film tak, žeby ukázal, že práve šťastie rodiny pozostáva z duševnej harmonie dvoch ľudí, zo zadržiavanie cieľu manželstva, — t. j. plodenia potomstva a z triezvého vzorného života oboch manželov. Heslom týchto rodičov by iste bolo „obeta za blaho potomstva!“

Aké námety by však hľadal režisér-neverec? Iste, že by tu boly hriechy pred manželstvom obecnstvu predstavené tak, že by ľudia, aspoň niektorí prišli k povedomiu, že to vlastne vôbec neni hriech, keď budúci manželia ešte pred sobášom tak žijú, ako keby boli sobášení. Manželstvo by tu bolo iba smlu-

vou, ktorú možno bárs kedy a z bárs akej príčiny zrušiť. Šťastie rodinné by pozostávalo v ukojení náruživostí bez toho, žeby len pomýšľali na potomstvo.

Heslom týchto rodičov by bolo: „Užiť, kým žijeme! Užiť všetkého do posledných hraníc možností!“

Podobných tém, ktoré možno pojednávať aj pod zorným úhľom kresťanstva, aj v tendencií nevery, je mnoho a mnoho. Na príklad: Kat. školstvo. Právo rodičov na deti. Sebevražda. Náboženstvo a verejný život. Volná láska atď. atď. Najlepším dôkazom toho, ako možno zneužiť film pre protináboženskú propagandu, je sovjetské Rusko. Propagačné filmy komunizmu, ktorých materinskou zemou je zbolševizované Rusko, sú priamo namierené na náboženstvo. Kto vie, či tie „kultúrne“ filmy neprídu za krátko na základe našej shody s Ruskom aj do našich kín. Naši štátníci by si tým na svoje svedomie brali veľkú zodpovednosť pred Bohom. Modlime sa len, aby tento mor neprišiel aj na nás.

Ešte niečo! Prečo má kino na celé masy ľudu tak veľkú moc? Preto, lebo je najrozšírenejším a nejobľúbenejším kultúrnym nositeľom. A konečne, čo je v našej biede vitanou vecou: je najlacnejší spôsob zábavy a pobavenia.

Nedobré stránky.

Kino má mnoho predností. Má ich viac ako

iné kultúrne ustanovizne a prostriedky. Má však aj svoje nedobré stránky a tých — je žiaľbohu veľmi veľa.

Musíme si predovšetkým uvážiť, že filmový priemysel požaduje značný kapitál. Štát ho priamo nefinancoval a nefinancuje ho ani teraz. Sú to jednotlivci a spoločnosti, do ktorých rúk prešla výroba kina. Prirodzene, že ani tí jednotlivci ani spoločnosti nechceli a nechcú pracovať s deficitom. Číhali dlho, kým nevycítili, ktoré filmy obecenstvu najviac lichotia. A žiaľbohu to boli filmy ponajviac niec najlepšieho obsahu. Boly to filmy erotické a nemravné. V týchto videlo obecenstvo najviac radostí a najviac záľuby. Nebolo sa potom ani čo diviť, že jednotlivé filmové továrne začaly vyrábať filmy tohoto obsahu a tejto tendencie.

Len malý príklad! Prof. dr. Rechtenfels konštatuje, že v posledných štyroch mesiacoch roku 1927 boly v Rakúsku (pozor! katolícka zem!) predvádzané tieto filmy: „Pekelná loď“, „Pakt lásky“, „Pašovanie ľudí“, „Päť otcov a jedno dieťa“, „Otec náhodou“, „Traja v jednom ložku“, „Šialená noc“, „Krátke spojenie lásky“, „Dve dievčata a jeden muž“, „Nahá slečna“, „Dora nepovolí“, „Na salaši prestáva hriech“, „Dievča pre všetko“, „Diabol v žene“, „Prerušené dostaveníčka“ atď. atď. Dľa už spomínaného dra Rechtenfelsa bolo 34 filmov podobného „kultúrneho!“ obsahu za štyri mesiace v katolíckom Rakúsku. Necítil si už z

nadpisov, akou mravnosťou a „kultúrnou výškou“ zaváňajú tieto filmy? Je to iba samý hnus a samá špina!

Pýtaš sa snáď: a prečo vyrábajú také filmy? Len jedna odpoveď je možná a tá je: lebo obecnstvo miluje takéto filmy a má ich radšej ako iné, ako filmy mravné a kultúrne skutočne hodnotné. Je to síce smutná skutočnosť, ale nemožno ju odhaliť. Musíme s ňou počítať, bárs nás to bolí a znepokojuje.

Predstavme si len obraz z nášho mestského prostredia.

Otec, matka, nariekajú v nedeľu, ponosujú sa na svoju biedu. Behom týždňa nemali dosť času nato myslieť. V nedeľu vidia svoje nedostatky najlepšie. — Voľakedy v nedeľu na obed hovädzia polievka a nejaké vyprážené mäso, — teraz riedka polievka bez soli a masti. Predtým krásne vybielená izba... včul všetko ošarpané, oškľbané. Pred rokmi ešte čerství, zažití... teraz bledí, slabí a bez chuti. Pred časom veselí... a teraz ustatí od shonu po práci a chlebe. Voľakedy truhly plné riadných šiat... teraz prázdne a po kútoch visia fránforce šiat zo starších lepších čias. — A deti? Ach! Syn, dcéra, sedeli doma. Bolo to radosti a nádejí. A teraz? Musia byť pri každom kinovom predstavení. Idú do kína stoj, čo stoj! Radšej vydržia 2-3 týždne v rodine bez chleba, ale kino nemožno vymeškať. Radšej pôjdu bez bielizne, ale na lístok, na vstupenku musia byť peniaze.

Ötec, ustatý životom, hlava jeho šedivá od starostí, narieka nad skazenosťou dnešnej doby. Matka, plačúj a spínajúc svoje ruky k nebu, prosí o návrat lepších čias. Žilnaté ruky, zvrásčené čelo, vybledlé, vyschnuté líca, matné oči a ohnutá postava — toto je obraz dnešného rodiča, ktorého deti vyhadzujú ťažko zarobený groš na večerné kónové vstúpenky.

Prirodzene, že to neostane pri samotnej návšteve kina. Pozdné hodiny nočné po kine sa strávia po maličkých tmavých uliciach mesta alebo parku, kde sa zopakujú scény a výjavy z kina.

Vídaváme po plagátoch poznámku: „Vstup mládeži do 21 rokov nepovolený!“ Povedzme si však úprimne: Je 21 roko veku nejakou presnou hranicou? Stali sme sa už ako 21 roční nejakými mravnými obrami? 21 ročných mládenčov a dievčeniec už nezvyklajú žiadne búrky? Nemýlme sa! Táto veková hranica, keď sa jedná o film nemravný alebo o film v mravnom ohľade len trošku pochybný, je veľmi chatrná. Nemravný film zväbi a strhne nielen mládenca a dievku, ale aj muža a manželku, stojacich v dosť pokročilom veku. Snáď tých pokušení následkom filmu nie je tak veľa u starších ako mladších, ale nemravný film vplýva aj na 30—40 ročného človeka obojého pohlavia. To je isté a neodškriepiteľné.

Kinové miestnosti sú pre mnohých aj učebňou pre zločiny. Sú kiná, kde hrajú veľmi

často filmy predstavujúce zbojnícke a pirátske tlupy. Samozrejme, že to zbojníctvo není na konci za svoje činy trestané. Hlavné osoby sú kreslené ako hrdinovia a miesto trestu sa im dostávajú vavríny a odmeny. Divák vidí pri týchto filmoch, čo najvyspelejšiu techniku lupičstva. Pozná všetky triky a vidí, že pri všetkom zbojstve možno ujsť policii.

Pre koho sú tieto filmy najnebezpečnejšie? Zase len pre mládež. Žije v rokoch búrok, v dobe športu, v storočí techniky a — v dobe biedy a núdze. Prečo tedy nepoužil tieto v kine videné veci v praxi? A stávajú sa také prípady? A koľko! Obetmi týchto nových, mladých zbojníkov, vyškolených v kine, sa stanú potom banky, poštovné úrady, zlatnícke obchody atď. Takto vychováva dnešná „kultúra“, spočívajúca v rukách bezcitných a zvrhlých kapitalistov, financujúcich filmový priemysel.

Koľko znamená film v ohľade politickom, ukazujú najlepšie filmy vyrábané v bolševickom Rusku, ktorými tento štát propaguje svoje zhubné a zvrhlé tendencie komunistické po celom svete. Následky týchto filmov sú ohromné ak len pre štát nie celkom katastrofálne. Prečo sa to opovažujem tvrdiť? Netreby toho bližšie vysvetlovať. Vieme a poznáme už ovocie bolševického rája.

Bolo by rozhodne omylom, keby sme tvrdili, že všetky filmy sú zlé a nemravné. Máme aj dobré filmy, ba aj sväté filmy. Len niekoľko

názvov: „Golgota“, „Král králov“, „Skrytý Boh“, „Lourdes“, „Ben Hur“, „Panna Maria z Čenstochovej“ atď. V porovnaní s počtom zlých filmov, je dobrých filmov predsa len málo a veľmi málo. Prečo to, uvidíme neskôršie.

Nemožno popreť, že filmy — až na malé výnimky — neútočia priamo na náboženstvo a kresťanstvo. Sú to ale dôvody zásadové? Ani z ďaleka! Príčiny toho sú zase len ohľady taktické a špekulačné. Každý filmový priemyselník, dobre vie, že by predsa len narazil na dosť značný odpor kresťanského obecnstva, keby otvorene propagoval neverectvo, alebo túpil to alebo ono kresťanské vierovyznanie. Nejedná sa im prirodzene o šetrenie náboženského citu, ale len a jedine o zisk.

A to dosiahne ešte aj iným obratným spôsobom. Neútočí priamo na náboženstvo, ale šikovne zabída do toho — onoho bodu prikázaní. Otupí tým cit pre náboženstvo a mravnosť a cieľ svoj dosiahol. Raz je popieraná sloboda vôle, inekedy šikovné zbojníctvo otupí cit pre 5 príkaz Boží, potom je seba-vražda vychvaľovaná. Raz je sosmiešnená manželská vernosť, inokedy zasa sú vykrášlené roky mladosti, plné zvrhlými radovánkami atď. Keď teda ani neútočí film priamo proti náboženstvu, útočí predsa len nepriamo na učenie kresťanstva. Žiaľbohu, že len málokto z obecnstva vy-cíti pri chytrosti filmovej techniky, kde a v

čom sa film proti kresťanskému náboženstvu previnil.

Katolícke stanovisko.

Aké stanovisko zaoberá kat. Církev ku kinu a jeho priemyslu? Zdôrazňujeme, že my katolíci a naše učenie, hlásané bárs pred 2000 rokmi Pánom Ježíšom, sa nestaviame proti žiadnému pravému pokroku a vývoju. My katolíci sme pokrok — ale pokrok pravý vždy len pozdravovali. Neboli sme nikdy úzkoprsí a nie sme zpiatočníkmi ani teraz. Nehamovali sme pravý pokrok nikdy a nebudeme to ani na veky. Len katolícka Církev sa môže honosiť tým, že najviac učencov, vynálezcov a vedátorov vôbec boli jej synovia, jej dietky. Žili a žijú ešte teraz nesčetni kňazi katolícki, ktorí sú svetlami vedy aj dnes, bárs mnohí moderní vedátori sa snažia predstaviť vedu tak ako dielo nesúhlasiace so zásadami Kristovými.

Mimovoľne mi napadá, ako sa bol vyjadril jeden z našich chýtrych biológov o P. Wasmannovi, nemeckému jezuitovi. Hovorí: „Pánovia, bol som na kongrese prírodných vedátorov v Nemecku. Vystupovali tam elegantní páni, univerzitní profesori a doktori. Ale — na koniec prehovoril jezuita P. Wasmann. Slabá postava, chatrná odev, žiadne umelé gestá — a žasli sme nad jeho vedomosťami. Cítili sme sa so svojou vedou tak malými a nepatrnými, že sme ho mimovoľne začali úctievať.“ — A bol to evanjelík, ktorý sa tak vyslovil.

Katolícke učenie nestálo nikdy a nikde proti pokroku. My aj vymoženosť kina len s najväčšou radosťou pozdravujeme. Sme zato, aby kino pracovalo výlučne v intenciách svojich vynálezcov, t. j. na povýšenie kultúry a vzdelanie ľudstva. My filmy, sledujúce tento cieľ, svojím vplyvom a prostredníctvom svojich organizácií len podporujeme. Vieme dobre, že tým len napomáhame vec dobrú a svätú.

Pretože vieme, že kino, dobre vedené a spravované, je veľkým a významným kultúrnym činiteľom, máme mnohé a mnohé kat. spolky a organizácie, ktoré si za veľkých obetí zariadili kino. Ono im neslúži iba ako prameň zisku, lebo správy týchto kat. združení dobre vedia, že nebudú môcť hrať filmy, po ktorých niektoré obecnstvo tak veľmi túži. Prinášajú obety len preto, lebo sú si vedomí, že pracujú kultúrne, keď aj bez zisku. Katolícke správy kín si konečne aj to musia uvedomiť, že im nemože byť smerodajná chuť obecnstva, ale vodítkom ich je vierouka a mravouka kresťanská. Neni im smerodajné „víno a láska“ ako u iných filmových špekulantov, ale presné zásady Cirkvi. My katolíci sa musíme držať zásad viery, ktoré ovšem niekedy ťažko padnú niektorým správam kín, zvlášť pri veľkej propagande kín iných. Stojí nás to mnoho obetí, mnoho peňazí, ale bez obetí nerodí sa budúcnosť. Kat. kino musí viesť obecnstvo a nie naopak.

Pretože sa mnohé filmové spoločnosti oddaly výrobe skoro výlučne nemravných filmov a pretože my — keď je o kultúre reč — tiež máme právo sa hlásiť k slovu — však sme strážkiňou mravnosti — nehľadíme kludne a nevšímavo na tento podnik.

Protestujeme proti takým filmom a celou svojou silou pracujeme zato, aby tých zlých filmov vždy viac ubúdalo, kým celkom nezmiznú zo svetového tržišťa. V každom štáte vidíme už túto prácu za kat. film. V mnohých štátoch napredujeme krásne, len niekde vidieť vždy akási ospalosť a nerozhodnosť.

*

Svätý Otec a kúno.

Vatikánský úradný orgán „Osservatore Romano“ uverejnil pred nedávnom preslov Sv. Otca, povedaný v konzistoriálnom sále delegátom medzinárodného kongresu pre kinematografickú tlač.

Sv. Otec Pius XI. konštatoval najprv s radosťou, že kat. dielo ohľadom filmovej tlače a filmového priemyslu vzrastá. Hovorí ďalej, že len za spoluúčasti všetkých našich síl možno docieľiť, že sa pred obecnosť dostanú filmy dobré a bezvadné. Treba presnú, prísnu a spravodlivú kontrolu filmu. Sv. Otec si zo srdca želá, aby už raz diletantizmus vo filmovom priemysle prestal.

Slávne panujúci pápež Pius XI. ďalej gra-

tuluje vodcovi italskej delegácie Fontanovi za jeho dosávané úsilie a za jeho pevnú vôľu pracovať aj naďalej v prospech katolíckého filmu.

Medzi iným spomýna aj zhubný vliv kína na mládež. Bránami kínových miestností sa — hovorí — nielen premelú na miliony dospelých, ale aj dospievajúca mládež a dievky majú prístup. Veľmi často sa potom premietajú filmy, znamenajúce pre dušu mládeže úpadok a zne-mravnenie. Musí — hovorí — nad týmto zaplakáť, veď ako otec, pred Bohom zodpovedný za duševné blaho svojich dieťok, sa musí starať o odvrátenie tohoto zla.

Vplyv kína charakterizuje slovami: Film je veľkolepý prostriedok pre napredovanie ľudstva, spoločnosti a národov; je však aj ohavným činiteľom pri ich kazení. V tomto (v kine) spočíva veľká zodpovednosť za dejiny ľudstva.

*

Medzinárodný kat. kongres za dobrý film.

Len dosť neskoro sme sa aj my katolíci chytili na obranu proti zlým filmom. Už bol svet zaplavený filmami zlými, keď sme si uvedomili ich katastrofálne následky. Keď už plamene nemravnosti šlahaly do výšky, sme sa rozhodli ísť pre vodu.

Nemci majú porekadlo: Spät aber doch — neskoro, ale predsa! Kiež by aspoň to dosť neskoré dielo malo svoje ovocie!

Prvý rázný krok, ktorý sme urobili, bol r. 1928 v apríli. Vtedy zasedal v Haagu prvý medzinárodný katolícky kongres, pojednávajúci otázky filmu a kina. Na tomto kongrese bola prijatá rezolúcia, ktorej hlavné body sú tieto:

A. Veľký je význam kina v ohľade vzdelania a zábavy. Nám katolíkom sa preto treba zaoberať s týmito aktuálnymi otázkami.

B. V mnohých štátoch sa už úspešne pracuje za katolícky film. Kiež by iné štáty nasledovali tento príklad!

C. Pretože premnohé filmy majú ešte veľké nedostatky v ohľade náboženskom, mravnom a sociálnom, zdorazňuje kongres, aby štáty aj naďalej cenzurovaly všetky filmy, ktoré majú byť na území štátu premietané.

D. Kongres navrhuje a si praje, aby štátne cenzúry zhabaly tieto filmy:

1. ktoré roznášajú nepriateľstvá proti jednotlivým národom; ktoré sa posmievajú istým národom alebo rasám,

2. ktoré propagujú cudzoložstvo,

3. ktoré urážajú náboženské presvedčenie obecnstva, či už pre posmech z vykonávania náboženských povinností, alebo pre posmech z kňazov a cirk. hodnostárov.

Konečne si kongres žiada, aby bolo katolíkom vo všetkých štátoch umožnený vliv na výrobu filmov a aby sa z kompetentných miest dostalo pomoci tým filmom, ktoré propagujú cieľ náboženský, mravný a sociálny.

Toto sú v krátkosti body tejto rezolúcie. Teraz vidíme prácu v týchto smerniciach po jednotlivých štátoch.

*

Itália.

Vo všeobecnosti:

Itália mala	počet kin	počet zvuk. filmov	nem. filmov
počiatkom r. 1933	1499	949	550
uprostred r. 1935	4506	2920	1586
február r. 1936	5235	3345	1890

Týchto 5235 kín je rozdelených po 2923 miest, ktorých úhrnný počet obyvateľstva je 26.5 milionov.

V Itálii je ešte vždy 4395 obcí s 15.2 milionmi obyvateľstva, ktoré nemajú kina.

Dľa intencií Mussoliniho má teraz r. 1936 Nacionálny Inštitút (L. U. C. E.) zhotovovať vozy so zvukovými filmami, ktoré v letných mesiacoch prejdú celou zemou aj do najmenších obcí a budú obecnstvu premietat filmy výchovné, kultúrne a propagačné.

Mussolini, ktorý vážne rešpektuje kat. Cirkev, jej učenie a jej najvyššiu hlavu, iste nedovolí, aby filmy vyrábané vo Itálii útočily na kresťanský cit.

Aj sami katolíci v Itálii už upustili od svojej nevšímavosti a Ústredie itálskej katolíckej akcie sa otvorene vyslovilo za pozitívnu prácu na tomto poli kultúry.

*

Anglia.

Katolícka filmová spoločnosť v tomto štá-
le sa rozhodla, že každá anglická katedrála zho-
toví jeden film. Súbeh na túto filmovú prácu
je už vypísany. Vo zvláštnych kurzoch majú
spisovatelia, ktorí sa hodlajú zúčastniť svojimi
dielami tohoto súbehu, dostávať potrebné po-
kyny.

Takto vyrobené filmy budú vypožičiavané
iba katolíckým kinám.

*

Amerika.

Americká líga pre slušnosť („Legion of
Decency“) vydala na jar r. 1936 svoju ročen-
ku, v ktorej medzi iným zaznamenáva aj bežné
filmy. Z tejto ročenky práve vysvitá, že práca
tejto „Lígy“ veľmi vzrastá. Soznam filmov bol
sostavený za spoluúčasti diecezánskej rady v
New Yorku a predsedníctvom spomenutej lígy.

Ako podklad im slúžily zprávy kat. filmo-
vých spoločností v jednotlivých biskupstvách.
Tento soznam roztrieduje filmy na štyri sku-
piny a prichádza k tomuto záveru:

1. filmy, ktoré sú „absolútne zlé“	3 filmy,
2. filmy, ktoré sú „čiastočné zlé“	38 filmy,
3. filmy, pre „dospelých bezvadné“	62 filmy,
4. filmy, ktoré sú „úplne bezvadné“	122 fylmy.
Spolu . . .	225 filmov.

Ešte pred rokom bol pomer v tomto sozna-
mu opačný. Nekatolícki filmoví podnikatelia

tvrdili síce, že to bude na újmu celého filmového priemyslu, ak si katolíci budú žiadať filmy dľa svojho vkusu. Spomýnaná „Líga“ pracuje čo rok úspešnejšie a nikde nebedať, žeby tým bol filmový priemysel utrpel.

*

Francia.

Katolíci tohoto štátu už mnoho pretrpeli a trpia aj teraz ešte viac ako my. Kto vie, koľko ovocia prinesie teraz vzrast komunistov vo Francii. Isteže katolíci s bázňou hľadajú do budúcnosti.

Není sa tedy čo diviť, že zlé kína tu viac hubia ako u nás. Zato však nespia katolíci a hlásia sa k slovu, kde sa im len naskytne príležitosť.

Biskup v Perigneux, Mons. Legasse, hovorí, že je farské kína „dielo naliehavé a nutné, je novou formou apoštolátu a prejav dobre pochopenej lásky... Novým potrebám musia zodpovedať primerané prostriedky a moderné nástroje horlivosti. V budúcnosti bude náboženský film nepostrádateľný, aby pracoval na tom, žeby nová generácia Francie boly preniknuté svetlom nadprirodzeného zjavenia. Nedopusťte, aby Vás protivníci Krista a Církví predstihli; buďte dietkami svetla...“

P. Dassonville S. J. zás hovorí: „Naše miesto je všade, kde treba podporovať, umravňovať a povznášať činnosť ľudskú — v kine práve tak ako aj inde.“

R. 1928, 9. novembra zasedal v Paríži kinomatografický kongres. Zúčastnily sa ho veľké a významné osobnosti. Boly zastúpené biskupstvá, ďalej klerus a mnohí katolícki laici, z ktorých zvlášť horlive a duševnene ohľadom kat. filmu a kina sa vyslovila pani Badouinová. Poukázala na nebezpečenstvá, ktoré katolíkom hrozia, ak by zanedbali prácu na tomto poli kultúry.

Dľa zprávy nemeckého časopisu „Film-Rundschau“, javil sa v jarných mesiacoch r. 1936 vo Francii protestný pohyb proti nemravnosti niektorých najnovších filmov. Jedná sa hlavne o filmy: „Kermesse Héroïque — Múdre ženy“, „Lucrece Borgia“ a „La Garconn“ (dľa diela Viktora Margueritte). Tento katolícky protest nevyznel na prázdno; našiel dokonca mnoho ohlasu. Sami diplomati sa už vyslovili, že nemravné francúzske filmy nerobia za hranicami Francii veľkú slávu. Ešte sú veľké prekážky na ceste, aby tento štát už raz zahatil výrobu nemravných filmov. Franciia ešte nemá štátnu filmovú cenzúru. Francúzska verejnosť však očakáva, že vláda v dohľadnom čase túto vec už raz definitívne vyrieši. Nateraz dosiahli katolíci aspoň toľko, že už bol pre film „La Garconne“ vydaný zákaz vývozu za hranice štátu. Počíta sa aj s tým, že bude zakázaný aj vo vnútri štátu.

*

Polsko.

Ani nie pred rokom bolo vo Waršave v Káto-
líckom Dome otvorené káno, do ktorého sa až
3000 ľudí zmestí. Je to najkrajšie a najväčšie
káno v hlavnom meste a je výlučne v kat. ru-
kách.

*

Nemecko.

Katolíci tohoto štátu už hodne pokročili v
práci za kat. film. Majú dve veľké katolícke fil-
mové firmy: v Mníchove „Leofilm“ a v Kolíne
nad Rýnom „Neulandfilm“. Hlavná organizá-
cia je vo Vratislave.

Nový vládny režim, ktorý každého zatra-
cuje, ktorý sa díva za hranice štátu — zvlášť
katolíkov, že si dajú diktovať z Ríma, táto vláda
katolíkom prácu veľmi obťažila.

Katolíci Nemecka si dobre vštepili do
srdca riadky z listu kardinála Pacelliho, písaný
v mene jeho Svätosti kanoníkovi Brochéé-
ovi, predsedovi J. K. F. (Internationale Katho-
lische Filmaktion), ktoré znejú:

„Je doležité, aby katolícke listy maly fil-
movú rubriku, aby tu dobré filmy byly vy-
chvaľované a zlé skritizované.“

*

Iné štáty,

ako Švajciarsko, Holandsko, Belgia pracu-
jú úspešne na tomto kultúrnom poli. Všade vi-

deť už kus vykonanej práce. Jednak broja proti zlým filmom a doporúčujú filmy dobré a — jednak sa starajú, aby bolo vyrábané čím najviac filmov skutočne bezvadných.

*

A my?

Aby som dostatočne charakterizoval náš biedny a chatrný pokrok v katolíckej filmovej akcii, spomínam zase len niekoľko číslíc.

Počiatkom roku 1934 bolo v Československej Republike asi 40 firiem, ktoré vyrábaly a vypožičiavaly filmy. A z týchto 40 firiem sú len dve (!) také, ktoré stoja na katolíckom stanovisku. Je to „Leofilm“ v Prahe a „Paxfilm“ v Brne. Ich vliv je nepatrný. Roku 1933 dodával „Leofilm“ na tuzemský filmový trh len 1½% všetkých filmov.

Prečo stojíme v tejto veci tak zle?

Chýba nám rozhodne kapitál, ktorý by bolo treba investovať do tohoto nového podniku. Chýba nám však aj odhodlanosť k činu. Ešte spíme! Ešte nevidíme okolo seba plamene nemravnosti? Po zralom uvážení svojich nedostatkov a hroziaceho nebezpečenstva, plynúceho práve z tohoto kulturného podujatia, mali by si vzpomenúť na slová sv. Písma: „Iam hora est de somno surgere! — Už je čas, aby sme vstali zo spánku!“

Akými cestami by sme došli k lepšiemu úspechu?

Tu len na krátko skromná mienka:

Mnohé kat. noviny v našom štáte majú filmovú rubriku. Táto by však mala byť dôkladnejšia a mali by ju mať všetky katolícke noviny. Tieto rubriky majú informovať katolícke obecnstvo o ráze a mravnej výške filmu, ktorý sa dostane na náš filmový trh.

V každej obci, kde sú kina, by mali byť v katol. spolkoch ľudia, ktorí by členov kat. spolku upozornili na filmy a na ich vhodnosť. Ak by naše dobré a pevné organizované spolky nenavštívili viac ráz ten alebo onen film a — ak by ešte vplývali členovia kat. spolkov na svoje prostredie, tak je isté, že by si majiteľ kina dal záležať na tom, aby premietal len filmy mravné a kultúrne skutočne hodnotné. — Treba len dobrej vôle! Kde je tejto, tam sa aj cesta najde.

Filmové hviezdy idú do zátišia kláštora.

Všimnime si ešte života filmových hercov! Tisíce a tisíce túžia za tým jedinečným šťastím: stať sa filmovou herečkou, filmovým hercom. Mnohí vidia v tomto životnom povolaní svoj ideál. Niektorí si myslia, že život hercov je život ako v nebi.

Chudáci! Mýlia sa! Hlbšie založené duše tu v tomto živote nenajdú svojho uspokojenia.

Popri všetkej intenzívnej zamestnanosti svojej, je ich duša predsa len osamotená.

Nevidia v tom stálom fotografovaní nijakej duševnej radosti. A čo sa veľmi často stáva? — že opúšťajú svoju bárs už skvelú kariéru hereckú a utiahnú sa do zatišia kláštorov. Cítia, že len život Bohu obetovaný a život skrytý pred svetom znamená pravý pôžitok duševný.

Nechcem tu uvádzať celý rad tých hercov, ktorí opustili filmové ateliéry, ale obmedzím sa len na príhody najnovšie.

Bolo to vo Francii.

Ivonne Hautin, Susanne Delorme, Maryse Wendling a čoskoro za nimi Jenny Luxeuil opustily svoje miesta ako filmové herečky a utiahly sa do kláštora. Čo povedal svet na to? Keď prvá vstúpila do kláštora, tu sa noviny vysmievaly z toho. Keď po prvej zakrátko následovala druhá herečka, tu už braly noviny tieto vážne kroky vážne. Už nerobily osmech a nerátaly, že by sa ešte mohli vrátiť na svoje bývalé miesto. Keď zase krátky čas potom vstúpila Jenny Luxeuil do kláštora, tak už aj noviny, ktoré si ináč náboženstva nevšímajú, tvrdily, že len preto šly do kláštora, aby tu našly duševný pokoj.

Boly to herečky mladé, pred ktorými sa začaly otvárať dvere filmových závodov. Mohly na skvelú budúcnosť počítať. Vedely, že sa

môžu presláviť, ak zostanú na svojich miestach, — a predsa len nechaly všetky výhľady do budúcnosti, nechaly kariéru, ktorá na ne čakala a šli — za hlasom svojej duše, za hlasom svojho svedomia.

Nezávidíme filmovým hercom ich život! Nestojí to zato. Modlíme sa radšej za nich, aby pri všetkej svojej sláve, ktorej sa im dostáva, nezabudli na svoje nesmrteľné duše.

Odoberajte sbierku „**ŽIVOTOM**“ ako ČASOPIS.

Predplatné na 24 čísiel t. j. jeden ročník Kč 13.— i s portom. K ušetreniu porta sa posielajú vždy tri čísla naraz. Adr. pre obj.: **EXERCICIOVÝ dom v Hlučíně.**

Odporúčame Vám I. ročník „**ŽIVOTOM**“,

t. j. 24 vyšlých slovenských brošúriek v celoplátenej červenej väzbe so zlatým písmom za cenu 1 kus **Kč 17.—**. Objednávky prijíma: **EXERCICIOVÝ DOM, HLUČÍN**, tel. č. 33, pošt. spor. 39.556.

Imprimatur No. 2054/1936. Marianus ep. Neos. Nihil obstat.
Joannes Javorka cens. diec.

„**ŽIVOTOM**“ Náboženské, výchovné a socialne úvahy. Vychádza v Hlučíně dvarazy mesačne. Jedon sväzočok za 50 hal. Predplatné na celý ročník (24 sväzočkov) aj s poštou 13 Kčs. Nakladateľ Exercíciový dom, Hlučín v Sliezsku, tel. Hlučín 33. Pošt. spoř. 39.556. Zodpovedný redaktor Ján Miekisch v Hlučíně. — Tlačila Sliezská lidová tiskárna, Opava.